

การเชื่อมโยงความในบทปาฐกถาทางภาษาและวรรณกรรมไทยของนายกรัฐมนตรีไทย

The Cohesion in Keynote Address on Thai Language and Literature by Prime Ministers of Thailand

รุ่งโรจน์ ตันประดิษฐ์¹ วิเชษฐชาย กมลสัจจะ² วรวรรธน์ ศรียาภัย³
Rungroj Tonpradit¹ Wichetchay Kamolsuija² Warawat Sriyabhaya³

Received: March 8, 2021

Revised: May 15, 2021

Accepted: June 1, 2021

บทคัดย่อ

บทความนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์รูปแบบการเชื่อมโยงความที่ปรากฏในบทปาฐกถาทางภาษาและวรรณกรรมไทยของนายกรัฐมนตรีไทย และศึกษาการใช้ภาษาโดยภาพรวมที่แสดงอัตลักษณ์การใช้ภาษาเชื่อมโยงความในบทปาฐกถาทางภาษาและวรรณกรรมไทยของนายกรัฐมนตรีไทย โดยคัดเลือกบทปาฐกถาของนายกรัฐมนตรี 3 คน คนละ 1 บท แล้ววิเคราะห์ตามแนวคิดการเชื่อมโยงความ ผลการศึกษาพบการเชื่อมโยงความ 6 ลักษณะ ได้แก่ การอ้างถึง การซ้ำ การละ การแทนที่ การใช้ศัพท์ และการใช้คำเชื่อม การเชื่อมโยงความที่พบมากที่สุด คือ การใช้คำเชื่อม 17 ลักษณะ เช่น คำเชื่อมอธิบาย คำเชื่อมแสดงตัวอย่าง คำเชื่อมเน้นความ ส่วนการเชื่อมโยงความที่พบน้อยที่สุดคือ การใช้ศัพท์ในลักษณะการใช้คำลูกกลุ่ม ที่พบในบทปาฐกถาของนายชวน หลีกภัย เพียงคนเดียว ด้าน

¹คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, (rungrawai@hotmail.com)

²สถาบันวิจัย พัฒนาและสาธิตการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, (Wichetchay_jimmy@hotmail.com)

³คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา, (waaraathaanaa@yahoo.co.th)

อัตลักษณ์การใช้ภาษาการเชื่อมโยงความ พบว่าหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช ใช้ภาษาในบทปาฐกถาที่เป็นทางการมากกว่าคนอื่น อาจเนื่องจากการเป็นการแสดง ปาฐกถาเบื้องพระพักตร์พระมหากษัตริย์ จึงใช้ภาษาเป็นทางการ ส่วนพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ พบว่าเลือกใช้คำสละสลวย โดยใช้คำเชื่อมในการเชื่อมโยงความมากที่สุด อาจมีการเขียนบทไว้ก่อนแสดงปาฐกถา และในบทปาฐกถานายชวน หลีกภัย พบการเชื่อมโยงความประเภทคำเชื่อมแสดงตัวอย่างซึ่งเป็นตัวอย่างเกี่ยวกับภาษาไทยถิ่น

คำสำคัญ: การเชื่อมโยงความ, บทปาฐกถา, นายกรัฐมนตรีไทย

Abstract

This study aims to analyze the cohesion in keynote address on Thai language and literature by prime ministers of Thailand. Three speeches from three different prime ministers were collected and analyzed, based on the cohesion concept. The result shows 6 types of cohesion used; reference, repetition, ellipsis, replacement, lexical, and conjunction. There were 17 types of conjunctions found the most, for example; reformulatory relation, additive relation, and emphasis relation. Lexicon cohesion was found only in Prime Minister Chuan Leekhai's speech. For language identity coherence, it was found that Prime Minister H.R Kukrit Pramoj used the most formal language because it was a speech address in front of the King's throne-hall, besides Prime Minister Prem Tinsulanonda used a euphemism with conjunction the most because the speech was well-drafted. Also, Prime Minister Chuan Leekpai's speech used additive relation to

explain some examples related to the local dialect.

Keywords: Cohesion, Keynote Address, Prime Minister of Thailand

บทนำ

ปาฐกถา เป็นการพูดที่แสดงให้เห็นให้ผู้ฟังรับรู้เรื่องราวในลักษณะการให้ความคิดเห็น การเสนอแนะ และบอกเล่าเรื่องสำคัญของผู้พูด อาจใช้การพูดแบบบรรยาย หรืออธิบายขยายความ ให้ผู้ฟังเข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง ผู้พูดหรือปาฐกจะ ต้องเตรียมตัวอย่างดี พูดตรงกับหัวข้อเรื่องที่กำหนดให้โดยตรงไปตรงมา มีหลักฐานอ้างอิงที่ถูกต้องตามความเป็นจริงและสมเหตุสมผล ดังนั้นผู้พูดจึงต้องเป็นผู้มีความรู้ ความรอบรู้และประสบการณ์ด้านต่าง ๆ เป็นอย่างดี โดยเฉพาะผู้ที่เป็ผู้นำ หัวหน้าหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ

นายกรัฐมนตรี เป็นผู้มืบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศ ทั้งยังเป็นตำแหน่งผู้นำที่ต้องใช้ทักษะการพูดเป็นอย่างมาก นอกจากนั้นนายกรัฐมนตรีในฐานะผู้นำของประเทศ ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถด้านการใช้ภาษาสื่อสารกับคนหมู่มาก ทั้งยังเป็นผู้มีอิทธิพลต่อทิศทางของภาษาและวรรณกรรมอีกด้วย ดังเช่น หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช ที่เป็ทั้งนักเขียนและนักพูดที่มีชื่อเสียง หรือนายชวน หลีกภัย เป็นผู้มีความสามารถด้านการใช้ภาษาในการพูด จนได้รับสมญานามเชิงยกย่องว่า “ไบมิดโกนอาบน้ำผึ้ง”

จากปีพุทธศักราช 2475 ถึง 2564 ประเทศไทยมีนายกรัฐมนตรีจำนวน 29 คน เรามักจะเห็นบทบาทของนายกรัฐมนตรีในฐานะผู้บริหารประเทศเป็นส่วนใหญ่ แต่นายกรัฐมนตรีที่มีปาฐกถาทางภาษาและวรรณกรรมไทยจำนวน 3 คน ได้แก่ หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ และนายชวน หลีกภัย เป็นนายกที่อยู่ในความทรงจำ และมีบทบาทในการพัฒนาประเทศ ซึ่งทั้ง 3 คน ได้มีปาฐกถาทางด้านภาษาและวรรณกรรมไทยเป็นที่ประจักษ์และได้รับ

การยอมรับ โดยแนวคิดการเชื่อมโยงความในภาษาไทย มี 6 ลักษณะ ได้แก่ การอ้างถึง การซ้ำ การละ การแทนที่ การใช้ศัพท์ และการใช้คำเชื่อม เมื่อพิจารณาบทปาฐกถาของทั้ง 3 คน มีลักษณะเด่นเป็นข้อความที่มีเนื้อหาครบถ้วนสมบูรณ์ ลักษณะการใช้ภาษาพูดมีการเชื่อมโยงความที่สละสลวย น่าสนใจ

ด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษารูปแบบการเชื่อมโยงความที่ปรากฏในบทปาฐกถาทางภาษาและวรรณกรรมไทยของนายกรัฐมนตรีไทย เพื่อวิเคราะห์ลักษณะการเชื่อมโยงความในบทปาฐกถาทางภาษาและวรรณกรรมไทยของนายกรัฐมนตรีไทย และศึกษาอัตลักษณ์การใช้ภาษาเชื่อมโยงความในบทปาฐกถาทางภาษาและวรรณกรรมไทยของนายกรัฐมนตรีไทย อันจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่มีความสนใจและเป็นแบบอย่างของการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้องเหมาะสมตามระดับภาษาและบริบทการใช้ภาษาต่อไป

เนื้อหา

ในส่วนของเนื้อหาการเชื่อมโยงความในบทปาฐกถาทางภาษาและวรรณกรรมไทยของนายกรัฐมนตรีไทยมีการวิเคราะห์ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายในการวิเคราะห์

1.1 เพื่อวิเคราะห์ลักษณะการเชื่อมโยงความในบทปาฐกถาทางภาษาและวรรณกรรมไทยของนายกรัฐมนตรีไทย

1.2 เพื่อศึกษาการใช้ภาษาโดยภาพรวมที่แสดงอัตลักษณ์การใช้ภาษาเชื่อมโยงความในบทปาฐกถาทางภาษาและวรรณกรรมไทยของนายกรัฐมนตรีไทย

2. ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์

เกณฑ์การคัดเลือกข้อมูล และข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ มีดังนี้

2.1 เกณฑ์การคัดเลือกข้อมูล

การศึกษาคำนี้ มีเกณฑ์การคัดเลือกข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ ดังนี้

2.1.1. เป็นบทปาฐกถาของนายกรัฐมนตรีไทย

2.1.2. มีเนื้อหาในบทปาฐกถาเกี่ยวกับภาษาและ
วรรณกรรมไทย

2.1.3 จำนวนบทปาฐกถาที่ใช้ ใช้บทปาฐกถา 1 บท
ต่อนายกรัฐมนตรี 1 คน

2.2 ข้อมูลที่ใช้วิเคราะห์

จากเกณฑ์การคัดเลือกข้อมูลข้างต้น มีบทปาฐกถาทางภาษาและวรรณกรรมไทย
3 บท จากนายกรัฐมนตรี 3 คน ดังนี้

2.2.1 บทปาฐกถาเรื่องภาษาไทยภาษาแม่ ของพลเอก
เปรม ติณสูลานนท์ (2544) จากหนังสือแทนคุณแผ่นดินเกิด เทิดคุณค่าภาษาไทย
โดยสถาบันภาษาไทย กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ

2.2.2 บทปาฐกถาเรื่องภาษาถิ่นก็ภาษาไทย ของนาย
ชวน หลีกภัย (2538) จากวารสารภาษาและหนังสือฉบับพิเศษ: ภาษาไทยของเรา
ปีที่ 26 ฉบับที่ 1-2 (เมษายน 2537-มีนาคม 2538)

2.2.3 บทปาฐกถาเรื่องสุนทรภะภาษาไทย ของ
หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช (2553) จากหนังสือคึกฤทธิ์พุด: วรรณกรรมกับ
สังคม โดยมูลนิธิคึกฤทธิ์ 80 ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยาม
บรมราชกุมารี

3. แนวคิดที่ใช้ในการวิเคราะห์

การศึกษาเรื่องการเชื่อมโยงความในบทปาฐกถาทางภาษาและ
วรรณกรรมไทยของนายกรัฐมนตรีไทย ผู้ศึกษาประยุกต์ใช้แนวคิดการเชื่อมโยง
ความของอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2552). และวรวรรณ ศรียาภัย (2563) โดย
ใช้แนวคิดการเชื่อมโยงความ 6 ลักษณะ ได้แก่ การอ้างถึง การซ้ำ การละ การ
แทนที่ การใช้ศัพท์ และการใช้คำเชื่อม

4. ลักษณะการเชื่อมโยงความในบทปาฐกถาทางภาษาและวรรณกรรมไทยของนายกรัฐมนตรีไทย

จากการศึกษาบทปาฐกถาของนายกรัฐมนตรีไทย 3 คน ได้แก่ หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช, พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ และนายชวน หลีกภัย โดยการคัดเลือกบทปาฐกถาท่านละ 1 บท จากนั้นวิเคราะห์ตามหลักการเชื่อมโยงความทั้ง 6 ลักษณะ ได้แก่ การอ้างถึง การซ้ำ การละ การแทนที่ การใช้ศัพท์ และการใช้คำเชื่อม ซึ่งผู้วิเคราะห์ได้นำความรู้จากเนื้อหาดังกล่าว ปรากฏผลการศึกษาดังต่อไปนี้

4.1 การอ้างถึง

การอ้างถึง หมายถึง การเชื่อมโยงความด้วยการใช้คำหรือวลีเพื่ออ้างถึงคำหรือวลีที่มาข้างหน้า (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2552) จากการศึกษบทปาฐกถาของนายกรัฐมนตรีทั้ง 3 คน พบการเชื่อมโยงความโดยการอ้างถึง 3 ลักษณะ ได้แก่ การอ้างถึงด้วยหน่วยสรรพนาม การอ้างถึงเชิงบ่งชี้ และการอ้างถึงเชิงเปรียบเทียบ มีรายละเอียดและตัวอย่างดังต่อไปนี้

4.1.1 การอ้างถึงด้วยหน่วยสรรพนาม หน่วยสรรพนามมิได้หมายถึงคำสรรพนามเพียงอย่างเดียว ยังรวมถึงหน่วยนามซึ่งทำหน้าที่ทางไวยากรณ์ในประโยคหรือข้อความลักษณะเดียวกับหน่วยสรรพนามด้วย เช่นหน่วยเรียกชื่อเฉพาะ หน่วยเรียกอาชีพ หน่วยเรียกตำแหน่ง (วรวรรธน์ ศรียาภัย, 2563) การอ้างถึงด้วยหน่วยสรรพนาม พบทั้งหน่วยบุรุษสรรพนามและหน่วยนามที่ทำหน้าที่เหมือนหน่วยสรรพนาม ดังต่อไปนี้

4.1.1.1 หน่วยบุรุษสรรพนาม พบการใช้ทั้ง 3 บุรุษ คือ บุรุษที่ 1 ใช้แทนชื่อนามของผู้พูด บุรุษที่ 2 ใช้แทนชื่อนามของผู้ที่ผู้พูด พูดด้วย สรรพนามบุรุษที่ 3 ใช้แทนชื่อนามของผู้พูดกล่าวถึง มีตัวอย่างดังนี้

ตารางที่ 1 ตัวอย่างหน่วยสรรพนามบุรุษที่ 1 ใช้แทนตัวผู้พูดในบทปาฐกถาของ หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช เช่นผม, เรา และข้าพเจ้า ข้อความบทปาฐกถามีดังนี้

บุรุษสรรพนาม	บุรุษที่ 1	บุรุษที่ 2	บุรุษที่ 3
นายกรัฐมนตรี			
ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช	เรา	ท่าน	พวกเขา
	พวกเรา	ท่านทั้งหลาย	
	ข้าพเจ้า	ท่านสุภาพบุรุษ	
		ท่านสุภาพสตรี	
พลเอกเปรม ติณสูลานนท์	ผม	พวกเรา	เขา
	เรา	ท่านผู้มีเกียรติ	
		ท่านทั้งหลาย	
นายชวน หลีกภัย	เรา	ท่าน...	เขา
	ผม	ท่านผู้มีเกียรติ	มัน

ท่านทั้งหลาย อาจเคยได้ยินจากที่ใดสักแห่งว่า ข้าพเจ้าเป็นนักประพันธ์ที่ยิ่งใหญ่ของประเทศไทย (คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว., 2553)

ข้าพเจ้า เป็นสรรพนามบุรุษที่ 1 หมายถึง หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช
ตัวอย่างหน่วยสรรพนามบุรุษที่ 2 ใช้แทนหน่วยที่ผู้พูดพูดด้วย จากบทปาฐกถาของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เช่น พวกเรา, ท่านผู้มีเกียรติ, ท่านทั้งหลาย ข้อความบทปาฐกถามีดังนี้

ท่านผู้มีเกียรติ คนไทยทั้งที่เกิดและอาศัยอยู่ในแผ่นดินนี้ ย่อมรักและหวงแหนแผ่นดินเกิดของตน (เปรม ติณสูลานนท์, 2544)

ท่านผู้มีเกียรติ เป็นสรรพนามบุรุษที่ 2 หมายถึง คนฟัง

ตัวอย่างหน่วยสรรพนามบุรุษที่ 3 ใช้แทนหน่วยที่ผู้พูดกล่าวถึง จากบท

ปาฐกถาของนายชวน หลีกภัยได้แก่ เขา มัน ข้อความบทปาฐกถามีดังนี้
 เราก็คงถามว่าทำไมลาออก เขابอกเขาไม่สามารถที่จะปฏิบัติตามครุช
 ได้ คือครุชขอให้ใช้ภาษากลาง เขابอกว่า เขาพูดไม่ได้ เขาไม่มีวันจะพูดได้ เขายาย
 ที่จะพูดภาษากลาง (ชวน หลีกภัย, 2538)

เขา เป็นสรพนามบุรุษที่ 3 หมายถึง เพื่อนของนายชวน หลีกภัย

4.1.1.2 หน่วยนามที่ทำหน้าที่เหมือนหน่วยสรพนาม
 จำแนกได้ 3 ลักษณะ ได้แก่ หน่วยเรียกชื่อเฉพาะ หน่วยเรียกตำแหน่ง และหน่วย
 เรียกญาติ ตัวอย่างต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ตัวอย่างหน่วยเรียกชื่อเฉพาะ จากบทปาฐกถาของนายชวน หลีกภัย
 ข้อความบทปาฐกถามีดังนี้

หน่วยนามที่ทำหน้าที่เหมือน หน่วยสรพนาม	หน่วยเรียก ชื่อเฉพาะ	หน่วยเรียกตำแหน่ง	หน่วยเรียก ญาติ
นายกรัฐมนตรี			
ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช	เช็กสเปียร์		
พลเอกเปรม ติณสูลานนท์	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	ประธานมูลนิธิ	
		เลขาธิการ	
		ปลัดกระทรวง	
นายชวน หลีกภัย	เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์	ท่านรัฐมนตรี	หลาน
	ไตรรงค์ สุวรรณคีรี	อธิบดี	
	จิระนันท์ พิตรปรีชา	คนบตี	
	ขุนทอง ภูผาเดือน		
	ทองดี อีสราชีวิน		

ถ้าเราใช้ภาษาสงขลาเป็นภาษากลาง คุณไตรรงค์ (นายไตรรงค์ สุวรรณคีรี)
 คงจะพูดชัดที่สุดในบรรดาคนทั้งหลายที่ใช้ภาษาไทย (ชวน หลีกภัย, 2538)

คุณไตรรงค์ (นายไตรรงค์ สุวรรณคีรี) เป็นหน่วยเรียกชื่อเฉพาะ
ตัวอย่างหน่วยเรียกชื่อเฉพาะ จากบทปาฐกถาของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์
ปราโมช ข้อความบทปาฐกถามีดังนี้

ขอให้เราพิจารณาดูเช็คสเปียร์ ในเรื่อง *Winter's Tale* องค์กรที่ 3 ฉากที่
3 มีสถานการณ์ว่า... (คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว., 2553)

เช็คสเปียร์ เป็นหน่วยเรียกชื่อเฉพาะ

ตัวอย่างหน่วยเรียกชื่อตำแหน่ง จากบทปาฐกถาของนายชวน หลีกภัย
ข้อความบทปาฐกถามีดังนี้

ผมขออธิบัตริกรรมทางหลวงว่า ท่านช่วยออกแบบศาลาริมทางแต่ละภาค
ตามลักษณะสถาปัตยกรรมแต่ละถิ่น ซึ่งอธิบัตริกรรมทางหลวงเคยตอบจดหมาย
ผมมาเมื่อหลายปีมาแล้วว่า ท่านเห็นด้วยแต่ทางปฏิบัติจริง ๆ ปรากฏว่ายังไม่ได้
ทำ เวลานี้ก็กำลังขอกันอยู่ แล้วก็ผมให้ท่านคณะบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นประธานในกรรมการชุดดังกล่าวนี้ (ชวน หลีกภัย,
2538)

อธิบดี คณะบดี เป็นหน่วยเรียกตำแหน่ง

4.1.2 อ่างถึงเชิงบ่งชี้

การอ่างถึงเชิงบ่งชี้ เป็นการใช้คำบ่งชี้ หรือคำชี้เฉพาะ คือ น้
นั้น โนน น้ นั้น โนน นุ่น และนุ่น มาใช้เป็นหน่วยภาษาแสดงการเชื่อมโยงความ
(วรวรรณ ศรียาภัย, 2563) จากบทปาฐกถาของทั้ง 3 คน พบการใช้คำบ่งชี้ หรือ
คำชี้เฉพาะ ได้แก่ น้ น้ นั้น มาใช้เป็นตัวเชื่อมโยงความใน 2 ลักษณะคือ หน่วย
สรรพนามบ่งชี้ และหน่วยวิเศษณ์บ่งชี้ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ตัวอย่างหน่วยสรรพนามบ่งชี้ ใช้คำบ่งชี้ทำหน้าที่เป็นหน่วยสรรพนาม จากบทปาฐกถา หม่อมราชวงศ์ คึกฤทธิ์ ปราโมช ข้อความบทปาฐกถามีดังนี้

ลักษณะการอ้างถึงเชิงบ่งชี้	หน่วยสรรพนามบ่งชี้	หน่วยวิเศษณ์บ่งชี้
นายกรัฐมนตรี		
ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช	นี้ , นั้น	...นี้
พลเอกเปรม ติณสูลานนท์		...นี้
นายชวน หลีกภัย	นี้ , นั้น	...นั้น

ท่านทั้งหลายอาจจะเคยได้ยินจากที่ใดสักแห่งว่า ข้าพเจ้าเป็นนักประพันธ์ที่ยิ่งใหญ่ของประเทศนี้ นั่นอาจเป็นความจริงในส่วนพินิจด้านปริมาณ (คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว., 2553)

ท่านทั้งหลายอาจจะเคยได้ยินจากที่ใดสักแห่งว่า ข้าพเจ้าเป็นนักประพันธ์ที่ยิ่งใหญ่ของประเทศนี้ ใช้รูปภาษา นั้น เป็นหน่วยสรรพนามบ่งชี้แสดงการอ้างถึงตัวอย่างที่ 2 จากบทปาฐกถาของ นายชวน หลีกภัย ข้อความบทปาฐกถามีดังนี้ ความจำเป็นที่ใช้คนที่มีความสันทัดในเรื่องภาษา นั้นจำเป็นมากยิ่งขึ้น (ชวน หลีกภัย, 2538)

ภาษา ใช้รูปภาษา นั้น เป็นหน่วยสรรพนามบ่งชี้แสดงการอ้างถึงตัวอย่างหน่วยวิเศษณ์บ่งชี้ ใช้คำบ่งชี้เป็นคำวิเศษณ์ในหน่วยภาษาที่ใช้อ้างถึงหน่วยภาษาหลัก

จากบทปาฐกถาของนายชวน หลีกภัย ข้อความบทปาฐกถามีดังนี้
ผมได้ทราบด้วยความยินดีว่า ได้มีการเคลื่อนไหวในแต่ละภาค เพื่ออนุรักษ์ภาษาถิ่นเอาไว้ เช่น การจัดทำพจนานุกรมภาษาถิ่น การจัดทำสารานุกรมเกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมและสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นความรู้หลายสาขาในแต่ละภูมิภาค มีงานวิจัยตามโครงการของสถาบันวิจัยของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ มีการ

จัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมในวิทยาลัยครูหรือสถาบันราชภัฏในแต่ละแห่ง เพื่อรักษาสืบ
เหล่านี้ไว้ เพื่ออนุรักษ์ไว้ (ชวน หลีกภัย, 2538)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า รูปภาพ สิ่งเหล่านี้ เป็นหน่วยวิเศษณ์บ่งชี้ เชื่อม
โยงความโดยการอ้างถึงหน่วยภาษา ภาษาถิ่น

4.1.3 การอ้างถึงเชิงเปรียบเทียบ เป็นการใช้รูปภาพหนึ่ง
แสดงการเชื่อมโยงความโดยการอ้างถึงหน่วยภาษาหนึ่งซึ่งมีนัยทางความหมาย
ในเชิงเปรียบเทียบ (วรวรรณ ศรียากย์, 2563) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างการอ้างถึงเชิงเปรียบเทียบ จากบทปาฐกถาของนายชวน หลีกภัย
ข้อความบทปาฐกถามีดังนี้

เขาจะนั่ง “จิ้งกเหมือนครกบด่า บ่ปากสักคำเหมือนบด่าครก” (ชวน
หลีกภัย, 2538)

จากตัวอย่างข้างต้น ครกบด่า แสดงการเชื่อมโยงความโดยการอ้างถึง
เชิงเปรียบเทียบ หน่วยภาษา นั่งจิ้งก และ บด่าครก แสดงการเชื่อมโยงความ
โดยการอ้างถึงเชิงเปรียบเทียบ บ่ปากสักคำ โดยใช้ เหมือน เป็นกลไกทางภาษา
ตัวอย่างการอ้างถึงเชิงเปรียบเทียบ จากบทปาฐกถาพลเอกเปรม ติณสูลานนท์
ข้อความบทปาฐกถามีดังนี้

ผมใคร่ขอเรียนว่า วิธีแก้ปัญหาที่ดีและน่าจะได้ผลคือการปลูกความสำนึก
ให้คนไทยทุกคนรักทะนุถนอมดำรงไว้และเทิดทูนภาษาไทย เหมือนเรารักแม่ของ
เรา ทะนุถนอมประหนึ่งของมีค่ายิ่ง ดำรงเหมือนเราดำรงวงศ์ตระกูล และเทิดทูน
ประหนึ่งสิ่งศักดิ์สิทธิ์ (เปรม ติณสูลานนท์, 2544)

จากตัวอย่างข้างต้น พบรูปภาพที่แสดงการเปรียบเทียบ ได้แก่ เหมือน
ประหนึ่ง

รัก แสดงการเชื่อมโยงความโดยการอ้างถึงเชิงเปรียบเทียบ หน่วยภาษา
เรารักแม่ของเรา

ทะนุถนอม แสดงการเชื่อมโยงความโดยการอ้างถึงเชิงเปรียบเทียบ

หน่วยภาษา ของมีค่ายิ่ง

ตำรวจ แสดงการเชื่อมโยงความโดยการอ้างถึงเชิงเปรียบเทียบ หน่วย
ภาษา ดำรงวงศ์ตระกูล

เทิดทูน แสดงการเชื่อมโยงความโดยการอ้างถึงเชิงเปรียบเทียบ หน่วย
ภาษา สิ่งศักดิ์สิทธิ์

4.2 การซ้ำ

การซ้ำ เป็นการปรากฏเป็นครั้งที่ 2 ขึ้นไป ของหน่วยภาษาเดิม อาจ
เป็นรูปภาษา โครงสร้างภาษา หรือความหมายก็ได้ (วรวรรณ ศรียาภัย, 2563)
จากบทปาฐกถาของผู้นำทั้ง 3 คน ปรากฏการซ้ำใน 3 ลักษณะ คือ การซ้ำรูป
ภาษา การซ้ำโครงสร้างภาษาและการซ้ำความหมาย ดังนี้

ตัวอย่างการซ้ำ จากบทปาฐกถาของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ข้อความ
บทปาฐกถามีดังนี้

คนไทยที่เกิดและอาศัยอยู่ในแผ่นดินนี้ ย่อมรักและหวงแหนแผ่นดิน
เกิดของตน มีหน้าที่ทำความดีเพื่อทดแทนบุญคุณของแผ่นดิน การหวงแหนและ
รักษา “ภาษาไทย” ก็เป็นหน้าที่และเป็นการทดแทนบุญคุณของแผ่นดินอันยิ่ง
ใหญ่ เพราะ “ภาษาไทย” คือมรดกและสมบัติอันล้ำค่าของชนชาติของเราที่จะ
ต้อง “รักษา” และแสดง “ความเป็นเจ้าของ” อย่างชัดเจน อย่างภาคภูมิ (เปรม
ติณสูลานนท์, 2544)

จากข้อความดังกล่าวพบการใช้รูปภาษาที่ซ้ำความหมายเดิมคือ การ
รักษาและหวงแหนภาษาไทย

ตัวอย่างการซ้ำ จากบทปาฐกถาของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช
ข้อความบทปาฐกถามีดังนี้

ในฐานะที่เป็นคนไทย รู้สึกเบิกบานใจและเมื่อยอย่างยิ่งเมื่อยอยู่เฉพาะพระ
พักตร์พร้อมด้วยบรรดานักเขียนรอบ ๆ ข้าพเจ้า ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกกว่าชีวิตเกือบจะ
สมบูรณ์ เป็นอารมณ์ที่ข้าพเจ้ามิได้รู้สึกมานานแล้ว (คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว., 2553)

ตัวอย่างข้อความข้างต้น พบการใช้รูปภาษาที่ซ้ำกันคือคำว่า ข้าพเจ้า
ตัวอย่างการซ้ำ จากบทปาฐกถาของนายชวน หลีกภัย ข้อความบท
ปาฐกถามีดังนี้

การที่จะหาลำมาชักคนหนึ่ง มาแปลถ้อยคำที่เราพูดให้ได้เนื้อหา ให้ได้
สาระ ให้ได้ความหมายตรงที่สุดเป็นเรื่องที่ยากมาก (ชวน หลีกภัย, 2538)

จากข้อความข้างต้นมีการซ้ำโครงสร้างภาษา ให้ได้ ปรากฏซ้ำ 3 ครั้ง มี
โครงสร้างภาษาคือ ให้ได้โดยมีหน่วยภาษาอื่นปรากฏตามหลังหน่วยโครงสร้าง
ภาษา

4.3 การละ

การละ คือ การละไว้ในฐานที่เข้าใจ หรือการตัดข้อความที่ผู้พูดกับผู้ฟัง
รู้กันดีอยู่แล้วออก ทำให้เกิดช่องว่างที่มีความเชื่อมโยงกับข้อความที่มาข้างหน้า
(อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2552) จากบทปาฐกถาของผู้นำทั้ง 3 คน ปรากฏการละ
ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างการละ จากบทปาฐกถาของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ข้อความ
บทปาฐกถามีดังนี้

ผู้พูด1ควรจะพูด2อย่างนี้ 02.1แล้วก็แล้วกันไป 01.1จะพูดตัว ร
02.2ตัว ล 02.3ไม่ขัด 02.4ไม่กล้า หรือพูดภาษาไทยคำ 02.5ภาษาอังกฤษคำ
ก็ดูจะเป็นเรื่องธรรมดา ทั้ง ๆ ที่การพูดเช่นนั้น จะทำให้ความหมายแตกต่างออก
ไป (เปรม ติณสูลานนท์, 2544)

ข้อความข้างต้นพบรูปหน่วยภาษาที่ละไปจำนวน 2 หน่วยคือ หน่วยภาษา
01.1 เป็นการละรูปหน่วยภาษา ผู้พูด1 ซึ่งเป็นหน่วยนามวลี ทำหน้าที่เป็นหน่วย
ประธานในประโยค หน่วยภาษา 02.1 02.2 02.3 02.4 02.5 เป็นการละรูป
หน่วยภาษา พูท2 ซึ่งเป็นหน่วยกริยาวลีในประโยค

ตัวอย่างการละ จากบทปาฐกถาของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์
ปราโมช ข้อความบทปาฐกถามีดังนี้

ขณะนี้ข้าพเจ้าอายุย่างเข้า 73 ปี หนังสือ 1 ชุดแรก ๆ ของข้าพเจ้า พิมพ์ครั้งที่ 3, 4 และ 5 ในทุกวันนี้ เหตุผลของเรื่องนี้ก็แสนธรรมดา ข้าพเจ้าต้องเขียน 01.1 เป็นจำนวนมากในเวลาอันรวดเร็ว (คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว., 2553)

จากข้อความข้างต้น หน่วยนามที่ทำหน้าที่เป็นกรรมของประโยค ได้แก่ หน่วยภาษา เป็นการละรูปหน่วยภาษา หนังสือ1

ตัวอย่างการละ จากบทปาฐกถาของนายชวน หลีกภัย ข้อความบทปาฐกถามีดังนี้

เมื่อเราพูดถึงมาตรฐานของการใช้ภาษา2ว่า 01.1ต้องใช้ 02.1 ให้ถูกต้อง เราจะคิดเฉพาะภาษากลางที่เราใช้เป็นหลักอย่างเดียวคงไม่พอ (ชวน หลีกภัย, 2538)

จากข้อความข้างต้น ปราภฏการละรูปหน่วยนามลิหน่วยภาษา 01.1 เป็นการละรูปหน่วยภาษา เรา1 ทำหน้าที่เป็นประธานในประโยค หน่วยภาษา 02.1 เป็นการละรูปหน่วยภาษา ภาษา2 ทำหน้าที่เป็นกรรมในประโยค

4.4 การแทนที่

การแทนที่ เป็นการใช้รูปหน่วยภาษาขนาดสั้น อาจเป็นคำเดียวหรือกลุ่มคำขนาดสั้น แทนรูป

หน่วยภาษาอีกหน่วยหนึ่ง ซึ่งเป็นกลุ่มคำขนาดยาว อาจเป็นประโยคย่อหน้า หรือข้อความที่กล่าวไปแล้ว หรือกำลังจะกล่าว โดยรูปหน่วยภาษาทั้ง 2 หน่วย มีความหมายเหมือนกัน (วรวรรณ ศรียาภัย, 2563) จากบทปาฐกถาของผู้นำทั้ง 3 คน ที่นำมาวิเคราะห์ พบการเชื่อมโยงความโดยการแทนที่ใน 2 ลักษณะ คือ หน่วยกำหนดเฉพาะ หน่วยบ่งชี้ ทั้งรูปหน่วยวิเศษณ์บ่งชี้และรูปหน่วยสรรพนามบ่งชี้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตารางที่ 4 ตัวอย่างรูปหน่วยวิเศษณ์บ่งชี้ จากบทปาฐกถาของนายชวน หลีกภัย
ข้อความบทปาฐกถามีดังนี้

ลักษณะการแทนที่	หน่วยบ่งชี้	
	รูปหน่วยวิเศษณ์บ่งชี้	รูปหน่วยสรรพนามบ่งชี้
นายกรัฐมนตรี		
ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช	โอกาสนี้	นั่น
พลเอกเปรม ติณสูลานนท์	วิชาเหล่านี้, เรื่องนี้	
นายชวน หลีกภัย	สิ่งนี้, สิ่งเหล่านี้	นั่น

เวลาไปเห็นประเทศอื่นเขาใช้อักษรโรมันทับศัพท์ภาษาที่เขาใช้ ยิ่งย้อนกลับมาภาคภูมิใจบ้านตนเอง ที่มีอักษรของตนเอง ไม่ใช่เพราะความเป็นชาตินิยม แต่คิดว่าสิ่งนี้ เป็นสิ่งที่คู่กับแผ่นดิน คู่กับความเป็นชาติของเรา (ชวน หลีกภัย, 2538)

รูปหน่วยภาษา สิ่งนี้ ตัวอย่างข้างต้น เป็นการแทนที่ในลักษณะวิเศษณ์บ่งชี้ โดยใช้แทนข้อความที่กล่าวมาแล้วดังที่ได้ขีดเส้นใต้ไว้

ตัวอย่างรูปหน่วยสรรพนามบ่งชี้ จากบทปาฐกถาของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช ข้อความบทปาฐกถามีดังนี้

ท่านทั้งหลายอาจจะเคยได้ยินจากที่ใดสักแห่งว่า ข้าพเจ้าเป็นนักประพันธ์ที่ยิ่งใหญ่ของประเทศนี้ นั่นอาจเป็นความจริงในส่วนพินิจด้านปริมาณ (คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว., 2553)

นั่น เป็นรูปหน่วยสรรพนามบ่งชี้ ใช้แทนหน่วยข้อความที่กล่าวนำมาก่อนหน้านั้นแล้ว

4.5 การใช้ศัพท์

การเชื่อมโยงความโดยใช้คำศัพท์เป็นการใช้คำศัพท์ที่สัมพันธ์กันทางความหมายลักษณะเหมือนกัน ขัดแย้งกัน หรือเป็นคำย่อยของกัน อธิบายสิ่งเดียวกัน เพื่อไม่ต้องใช้รูปคำศัพท์เดิมซ้ำ (วรวรรณ ศรีวิทย, 2563) จากข้อมูลที่น่าสนใจวิเคราะห์ มีลักษณะเป็นความเรียงร้อยแก้ว ไม่พบลักษณะการใช้คำไวพจน์ที่มักพบในภาษาร้อยกรอง มากกว่าภาษาร้อยแก้ว ลักษณะการใช้ศัพท์ที่พบคือการใช้คำลูกกลุ่ม ซึ่งพบการใช้คำลูกกลุ่ม ในบทปาฐกถาของนายชวน หลีกภัยเพียงบทเดียวเท่านั้น ดังต่อไปนี้

ถ้าลงไปเฉพาะภาคใต้ สำเนียงใต้จะเริ่มตั้งแต่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ไปแถวบางสะพาน แล้วก็เริ่มชัดเจนที่ชุมพร แต่ว่าเวลาเราปราศรัยที่ชุมพรหาเสียงนั้น ไม่ใช่ว่าพูดภาษาถิ่นแล้วจะเข้าใจได้หมด เพราะว่าศัพท์บางคำจะต่างกันในแต่ละจังหวัด เพราะฉะนั้นเวลาไปปราศรัยในจังหวัดชุมพร ต้องดูให้ดีเพราะอาจจะมีปัญหากับคนฟังเหมือนกัน แม้คนในถิ่นจะไปปราศรัยก็ต้องใช้ภาษากลาง แต่โดยปกติแล้วถึงแม้ใช้ภาษาได้ความเข้าใจก็อยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ แต่เมื่อลงสู่ราษฎรธานีขึ้นไปใช้ภาษากลาง คนฟังจะมีความรู้สึกทันที อาจจะต่อต้านทันที ถ้ารู้ว่าเป็นคนทางใต้แล้วพูดภาษากลาง ลงไปนครฯ ก็เหมือนกัน สงขลา ยะลา หาดใหญ่ที่ผมเรียนไว้แล้วก็เช่นกัน บ้านผมคือตรังไม่ได้เลย ใครขึ้นไปพูดภาษากลาง ผมคิดว่าเขาหัวเราะเยาะทันทีเลย เพราะว่ามันจะเป็นเรื่องที่ผิดปกติ อย่างที่ผมเรียนแล้วว่าผมเรียนหนังสือตั้งแต่ชั้นมูลถึง ป. 4 ไม่เคยใช้ภาษากลางแม้แต่คำเดียว มาถูกบังคับให้ใช้เมื่อตอน ม. 1 เพราะจำเป็นต้องหัดใช้เพื่อให้เข้าตามข้อบังคับของโรงเรียน กระบี่ ภูเก็ต พังงา สตูล ก็จะใช้ภาษาถิ่น ที่ยกเว้นก็คือ นราธิวาส ปัตตานี และยะลา 3 จังหวัด ใช้ภาษากลาง เพราะว่าจะทำให้เกิดความเข้าใจที่ดีขึ้นกว่าใช้ภาษาถิ่น (ชวน หลีกภัย, 2538)

จากข้อความข้างต้นเห็นได้ว่า ภาคใต้ เป็นคำจากกลุ่ม เชื่อมโยงกับคำลูกกลุ่มคือ ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครฯ สงขลา หาดใหญ่ ตรัง กระบี่

ภูเก็ต พังงา สตูล นราธิวาส ปัตตานี และยะลา

4.6 การใช้คำเชื่อม

การเชื่อมโยงความโดยการใช้นำเชื่อม จะใช้นำเชื่อมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยประโยคในหน่วยข้อความให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (วรวรรณ ศรียาภย์, 2563) การเชื่อมโยงความโดยการใช้นำเชื่อม มีลักษณะต่างๆ ได้แก่ คำเชื่อมอธิบาย คำเชื่อมแสดงตัวอย่าง คำเชื่อมเน้นความ คำเชื่อมสรุปความ คำเชื่อมแสดงความขัดแย้ง คำเชื่อมแสดงความคล้ายตาม คำเชื่อมเสริมเนื้อความ คำเชื่อมลำดับเวลา คำเชื่อมแสดงเหตุผล คำเชื่อมเพื่อเพิ่มเนื้อความ คำเชื่อมแสดงเรื่องใหม่ คำเชื่อมชี้แจง คำเชื่อมแสดงเงื่อนไขให้เลือก คำเชื่อมแสดงวัตถุประสงค์ คำเชื่อมแสดงจุดเริ่มต้น คำเชื่อมแสดงจุดจบ ซึ่งจากบทปาฐกถาของผู้นำทั้ง 3 คน พบการเชื่อมโยงความ โดยการใช้นำเชื่อมมากที่สุด 17 ลักษณะ ได้แก่ คำเชื่อมอธิบาย คำเชื่อมแสดงตัวอย่าง คำเชื่อมเน้นความ คำเชื่อมสรุปความ คำเชื่อมแสดงความขัดแย้ง คำเชื่อมแสดงความคล้ายตาม คำเชื่อมเสริมเนื้อความ คำเชื่อมลำดับเวลา คำเชื่อมแสดงเหตุผล คำเชื่อมเพื่อเพิ่มเนื้อความ คำเชื่อมแสดงเรื่องใหม่ คำเชื่อมชี้แจง คำเชื่อมแสดงเงื่อนไขให้เลือก คำเชื่อมแสดงวัตถุประสงค์ คำเชื่อมแสดงจุดเริ่มต้น คำเชื่อมแสดงจุดจบ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตารางที่ 5 ตัวอย่างการใช้คำเชื่อม จากบทปาฐกถาของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช ข้อความบทปาฐกถา มีดังนี้

นายกรัฐมนตรี	ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช	พลเอกเปรม ติณสูลานนท์	นายชวน หลีกภัย
ประเภทคำเชื่อม			
คำเชื่อมอธิบาย	ซึ่ง	คือ, ซึ่ง	คือ, ซึ่ง
คำเชื่อมแสดงตัวอย่าง		เช่น, ยกตัวอย่าง	ยกตัวอย่าง
คำเชื่อมเน้นความ			โดยเฉพาะ, โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
คำเชื่อมสรุปความ		อาจกล่าวได้ว่า	
คำเชื่อมแสดงความขัดแย้ง	แต่, อย่างไรก็ตาม	แต่, แต่ถึงกระนั้น, แต่ อย่างไรก็ดี, แม้แต่...ก็	แต่, แต่ว่า, แต่ทว่า อย่างไรก็ตาม
คำเชื่อมแสดงความคล้ายตาม	และ	ก็, และ, เมื่อ...จึง, ทั้ง...และ	ก็, และ, แล้ว, เมื่อ...ก็
คำเชื่อมแสดงเรื่องใหม่	สำหรับ	อนึ่ง	
คำเชื่อมเสริมเนื้อความ	ทั้ง		
คำเชื่อมลำดับเวลา	ขณะนี้, ปัจจุบัน, เมื่อ		เมื่อ, ตอนท้าย, ขณะนี้ ตอนนั้น, เวลานั้น
คำเชื่อมแสดงเหตุผล	เพราะ, ด้วยเหตุนี้	เพราะ, เพราะ...จึง, ด้วย เหตุว่า, อันเป็นการ	เนื่องจาก, เพราะว่า เพราะ, เพราะฉะนั้น
คำเชื่อมเพื่อเพิ่มเนื้อความ	ยิ่งกว่านั้น	นอกจาก...แล้ว, นอกจาก นั้น, ยิ่งกว่านั้นยัง	
คำเชื่อมชี้แจง		ที่จริงแล้ว	แท้จริงแล้ว
คำเชื่อมแสดงเงื่อนไขให้เลือก		แม้, หรือ, ถ้า...ก็, แม้...ก็	หรือ, ถ้า...ก็, ถึงแม้ ฉะนั้น
นายกรัฐมนตรี	ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช	พลเอกเปรม ติณสูลานนท์	นายชวน หลีกภัย
ประเภทคำเชื่อม			
คำเชื่อมแสดงวัตถุประสงค์		เพื่อ	เพื่อ
คำเชื่อมแสดงจุดเริ่มต้น	เริ่ม		ตั้งแต่
คำเชื่อมแสดงจุดจบ			จนกระทั่ง

ปัจจุบันนี้มีหนังสือที่ข้าพเจ้าเขียน 150 เล่ม ในหอสมุดแห่งชาติ และข้าพเจ้าไม่อาจทราบได้ว่า นอกหอสมุดมีจำนวนเท่าใด ข้าพเจ้าใคร่ขอกล่าวว่า นั้นเป็นเพราะข้าพเจ้าผลิตงานออกมามาก เพราะข้าพเจ้าเริ่มเขียนหนังสือเมื่ออายุ 40 ปี และขณะนี้ข้าพเจ้าอายุย่างเข้า 73 ปี (คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว., 2553)

ปัจจุบันนี้	เป็นการใช้คำเชื่อมลำดับเวลา
และ	เป็นการใช้คำเชื่อมแสดงความคล้ายตาม
ขณะนี้	เป็นการใช้คำเชื่อมลำดับเวลา
เริ่ม	เป็นการใช้คำเชื่อมแสดงจุดเริ่มต้น
เมื่อ	เป็นการใช้คำเชื่อมแสดงความคล้ายตาม
เพราะ	เป็นการใช้คำเชื่อมแสดงเหตุผล

ตัวอย่างการใช้คำเชื่อม จากบทปาฐกถาของนายชวน หลีกภัย ข้อความบทปาฐกถามีดังนี้

เราต้องดำรงความเป็นไทยของเราไว้ อย่าให้สิ่งข้างนอกมากลืนเราไป โดยบอกว่ำนั่นคือการพัฒนา มิฉะนั้นเราจะเสียเอกลักษณ์ที่เรารักษามาตั้งเป็นพันปีอย่างน่าเสียดายที่สุด (ชวน หลีกภัย, 2538)

นั่นคือ	เป็นการใช้คำเชื่อมอธิบาย
มิฉะนั้น	เป็นการใช้คำเชื่อมแสดงเงื่อนไข

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่าบทปาฐกถาทั้ง 3 บท ของนายกรัฐมนตรีไทยทั้ง 3 คน ที่นำมาวิเคราะห์ ปรากฏการเชื่อมโยงความอย่างหลากหลาย เพื่อให้บทปาฐกถามีการเรียงร้อยข้อความที่สละสลวย และแสดงถึงความนุ่มลึกทางการใช้ภาษาไทยเป็นอย่างยิ่ง

การใช้ภาษาโดยภาพรวมที่แสดงอัตลักษณ์การใช้ภาษาเชื่อมโยงความในบทปาฐกถาทางภาษาและวรรณกรรมไทยของนายกรัฐมนตรีไทย

จากการศึกษาการใช้ภาษาโดยภาพรวมที่แสดงอัตลักษณ์การใช้ภาษาเชื่อมโยงความในบทปาฐกถาทางภาษาและวรรณกรรมไทยของนายกรัฐมนตรี

ไทยทั้ง 3 คน พบว่า ทั้งสามคน มีอัตลักษณ์การเชื่อมโยงความในบทปาฐกถาที่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ดังต่อไปนี้

1. การใช้ภาษาโดยภาพรวมที่แสดงอัตลักษณ์การใช้ภาษาเชื่อมโยงความของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นที่ทราบกันดีว่าหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นผู้ที่มีความสามารถทางวรรณศิลป์เป็นอย่างมาก ผลงานของท่านได้รับการยอมรับและยกย่องจากนักวิชาการ และกวีต่าง ๆ อย่างมากมาย บทปาฐกถาจึงมีการใช้คำในการเชื่อมโยงความอย่างสวยงาม แสดงสำนวนภาษานักเขียนนักวรรณกรรมอย่างชัดเจน และแสดงความเป็นผู้อ่อนน้อมถ่อมตนผ่านบทปาฐกถาดังตัวอย่างเช่น

“อย่างไรก็ตามข้าพเจ้าต้องขอกล่าวแบบอ่อนน้อมถ่อมตนว่า คุณภาพประการเดียวไม่ได้วัดความยิ่งใหญ่ และไม่เคยมคิดว่าข้าพเจ้าเองเป็นนักเขียนที่ยิ่งใหญ่...” (คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว., 2553)

นอกจากนั้นยังพบการใช้บุรุษสรรพนามว่า “ข้าพเจ้า” เป็นสรรพนามแทนตัวเองเสมอ และใช้บุรุษสรรพนามว่า “ท่านสุภาพสตรี และสุภาพบุรุษ” เป็นสรรพนามแทนผู้ฟัง อาจเป็นเพราะเป็นการพูดเบื้องหน้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 จึงใช้ภาษาที่เป็นทางการ ตัวอย่างเช่น

“ข้าพเจ้ารู้สึกเบิกบานใจและเมื่ออย่างยิ่งเมื่ออยู่เฉพาะพระพักตร์ พร้อมด้วยบรรดานักเขียนรอบ ๆ ข้าพเจ้า...” (คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว., 2553)

“ท่านสุภาพสตรี และสุภาพบุรุษ ข้าพเจ้าแสดงตนต่ำต้อยเช่นนี้ เพราะข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณนี้ข้าพเจ้าปรากฏตัวต่อหน้าผู้คนที่ยิ่งใหญ่มากกว่าข้าพเจ้า ท่านเหล่านี้เป็นนักเขียนแห่งเอเชียอาคเนย์ เพราะวัตถุประสงค์ของข้าพเจ้าแล้ว ท่านเหล่านี้ล้วนกระฉับกระเฉง กระปรี้กระเปร่า ...” (คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว., 2553)

2. การใช้ภาษาโดยภาพรวมที่แสดงอัตลักษณ์การใช้ภาษาเชื่อมโยงความของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ พบการใช้ภาษาเขียนอย่างเป็นทางการ และมีการใช้คำเชื่อมในการเชื่อมโยงความมากที่สุด จากบทปาฐกถาของนายกรัฐมนตรีทั้ง

3 คน เลือกใช้คำเป็นอย่างดี อาจเพราะมีผู้เขียนบทพูดหรือร่างเนื้อหาไว้แล้วก่อนนำมาพูด จึงทำให้เนื้อความมีการเรียงร้อยถ้อยความที่สละสลวย ไม่ปรากฏการใช้บุรุษสรรพนามแทนตัวผู้พูดว่า “ข้าพเจ้า” เช่น หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช แต่ใช้ “ผม” เป็นสรรพนามบุรุษที่ 1 แทนผู้พูดทุกครั้ง ดังตัวอย่างเช่น

“สิ่งที่ผมค่อนข้างจะแปลกใจอยู่อย่างหนึ่งคือ โดยอาชีพผมเป็นทหาร ฉะนั้นก็เป็นที่น่าอนงว่า ผมไม่ใช่ผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางภาษาไทย...”
(เปรม ติณสูลานนท์, 2544)

นอกจากนั้น บทปาฐกถาของพลเอกเปรม ยังพบการละหน่วยคำเป็นจำนวนมาก แต่ก็ยังสามารถสื่อความหมายได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ผู้พูด1ควรจะพูด2อย่างนี้ 02.1แล้วก็แล้วกันไป 01.1จะพูดตัว ร 02.2ตัว ล 02.3ไม่ชัด 02.4ไม่กล้า หรือพูดภาษาไทยคำ 02.5ภาษาอังกฤษคำ ก็ดูจะเป็นเรื่องธรรมดา ทั้งๆที่การพูดเช่นนั้น จะทำให้ความหมายแตกต่างออกไป
(เปรม ติณสูลานนท์, 2544)

3. การใช้ภาษาโดยภาพรวมที่แสดงอัตลักษณ์การใช้ภาษาเชื่อมโยงความของนายชวน หลีกภัย ด้วยหัวข้อที่ใช้ในการแสดงปาฐกถาของนายชวน หลีกภัย เป็นหัวข้อเกี่ยวกับภาษาถิ่น จึงทำให้เนื้อหา มีความแตกต่างจากหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ และ พลเอกเปรม อย่างเห็นได้ชัด เนื้อหาจึงมีการยกตัวอย่างภาษาถิ่นประกอบเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะภาษาถิ่นใต้ ซึ่งเป็นบ้านเกิดของนายชวน หลีกภัย นอกจากนั้นเป็นบทปาฐกถาเดียวที่พบการใช้คำศัพท์ แบบคำลูกกลุ่ม และลักษณะเนื้อหา มีการยกตัวอย่างประกอบการพูดที่ชัดเจนกว่าท่านอื่น ๆ มีการอ้างอิงบุคคลที่เป็นที่รู้จักในสังคมเป็นอย่างดี เช่น คุณเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ คุณไตรรงค์ สุวรรณคีรี คุณจิระนันท์ พิตรปรีชา คุณทองดี อีสระชีวิน เป็นต้น

สรุป

จากการศึกษาการเชื่อมโยงความในบทปาฐกถาทางภาษาและวรรณกรรมไทยของนายกรัฐมนตรีไทย ทั้ง 3 คน พบการเชื่อมโยงความใน 6 ลักษณะ ได้แก่ การอ้างถึง การซ้ำ การละ การแทนที่ การใช้ศัพท์ และการใช้คำเชื่อม ซึ่งการเชื่อมโยงความที่พบมากที่สุด คือ การใช้คำเชื่อม อาจเพราะการใช้คำเชื่อม เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อเนื่องและความสละสลวยของข้อความ การเชื่อมโยงความที่พบน้อยที่สุดคือ การใช้ศัพท์ ในลักษณะการใช้คำลูกกลุ่ม ที่พบในบทปาฐกถาของนายชวน หลีกภัย เพียงคนเดียวเท่านั้น ซึ่งอาจเพราะเป็นการกล่าวถึงจังหวัดต่าง ๆ ในภาคใต้ จึงทำให้พบการใช้คำลูกกลุ่ม ด้านการใช้ภาษาโดยภาพรวมที่แสดงอัตลักษณ์การใช้ภาษาเชื่อมโยงความของแต่ละคน พบว่า หม่อมราชวงศ์ศีกฤทธิ์ ปราโมช ใช้ภาษาในบทปาฐกถาที่เป็นทางการมากกว่าคนอื่น อาจเนื่องมาจากเป็นปาฐกถาที่พูดเบื้องหน้าพระมหากษัตริย์ จึงต้องใช้ภาษาที่เป็นทางการ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ พบการเลือกใช้คำเป็นอย่างดี ใช้คำเชื่อมในการเชื่อมโยงความมากที่สุด อาจเพราะมีผู้เขียนบทพูดหรือร่างเนื้อหาไว้แล้วก่อนนำมาพูด บทปาฐกถาของนายชวน หลีกภัย มีการยกตัวอย่างประกอบการพูดอย่างชัดเจน และโดยหัวข้อ จึงทำให้มีเนื้อหาเกี่ยวกับภาษาถิ่น นอกจากนั้นการศึกษาจากบทปาฐกถาของนายกรัฐมนตรีคนอื่น ๆ ที่นอกเหนือจาก 3 คนนี้ ก็จะทำให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ที่มีความสนใจและเป็นแบบอย่างของการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้องเหมาะสมตามระดับภาษาและบริบทการใช้ภาษาต่อไป

บรรณานุกรม

- คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว., (2553). สุนทรภะภาษาไทย. ใน นิตยยามาศะวิสุทธิ์ (บรรณาธิการ), *คึกฤทธิ์พุด: วรรณกรรมกับสังคม*. (น. 8-12). ขอนแก่น: ขอนแก่นการพิมพ์.
- ชวน หลีกภัย. (2538). ภาษาถิ่นก็ภาษาไทย. ใน นิตยา มาศะวิสุทธิ์ และคณะ (บรรณาธิการ), *วารสารภาษาและหนังสือฉบับพิเศษ : ภาษาไทยของเรา*. (น. 23-31). ปีที่ 26 ฉบับที่ 1-2 (เม.ย. 2537 – มี.ค. 2538). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- เปรม ตินสุลนันท. (2544). ภาษาไทยภาษาแม่. ใน ปราณี ปราบริปู (บรรณาธิการ), *แทนคุณแผ่นดินเกิดเทิดคุณค่าภาษาไทย*. (น. 44-51). กรุงเทพฯ: สถาบันภาษาไทย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- วรวรรณ ศรียาภัย. (2563). หน่วยที่ 6 การเชื่อมโยงความ. ใน พรพิมล นุ่นปาน (บรรณาธิการผู้ช่วย), *เอกสารการสอนชุดวิชา ลักษณะภาษาไทย หน่วยที่ 1-7*. (น.6-77). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2552). บทที่ 5 สัมพันธสาร. ใน วิจิตร ณ ภาณุพงศ์ และคณะ (บรรณาธิการ), *บรรทัดฐาน ภาษาไทย เล่ม 3: ชนิดของคำ วลี ประโยคและสัมพันธสาร*. (น. 117-144). กรุงเทพฯ: สถาบันภาษาไทย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.